

# Pogovori.

(Dalje.)

Gosp. R. Vaša „balada“ pač sodi semkaj na platnice, da se Vam dopolni želja in da se bode Vi z drugimi vred ogibali njenih napak.

Balada loškega gradu.

Stoji, stoji mi sivi grad,  
temnó, gostó lesovje zad  
nad mestom Loko dviga se,  
v nebo jasno povzdiga se.  
Krog grada so široki  
prekopi in globoki.

Stoluje v gradu oskrbnik,  
glavar mogočen in sodnik  
nad mestom Loko in zemljó  
prostorno na okrog krasnó,  
zemljo bogato-rodno,  
pšenice zlate plodno.

Tlačanov roj se dan na dan  
utruga čez to širno plan  
poteč vozé v širni grad  
krvavih žuljev svojih sad.  
Nešteвно je voznikov,  
tlačanov mučnikov.

A v gradu se pa čil in jak  
šopiri Robrt, korenjak,  
saj on gradu je oskrbnik,  
glavar mogočen in sodnik.  
Pred njim vsakdo trepeče  
in skriva se boječe.

In slug pokornih sto in sto  
vrti krog njega se zvestó;  
povelj njegovih sluša glas,  
da jih ponese v slednjo vas.  
Kedor domá ne čaka,  
ta pomni, kaj je tlaka.

Ugrabi se mu vsa živad,  
s katero delal je za grad;  
on sam pa mora iti nag  
pred grada pokorit se prag.  
Solze naj grenke toči,  
za njega ni pomoči.

Tu slug krdelo stopi v krog:  
tlačan! usmili se te Bog!  
Po hrbtu biči pišejo,  
krvave proge rišejo  
dok duše ne izdahne,  
njim roka ne omahne.

Je ktera li izmed deklet  
rudečih lic in mladih let,  
glavarju mora priti v last,  
da služi mu v razkošno slast,  
četudi reva roke vije  
in bridke solze lije.

Kdar zljubi se glavarju lov,  
spremljuje ga krdelo psov.  
Drvi ti v dir in skok na plan,  
tepta obdelano ravan,  
raztre polje bogato,  
zatre pšenico zlato.

Zastonj tlačana bridki jok,  
zastonj je bednih kmetov stok:  
odgovor piše gorki bič,  
joku odmeva vsaki grič.  
Povsod poznaš sledove  
trde pesti njegove.

Napravi se tlačan pred grad  
navdan najboljših upov, nad,  
solzan si prosit milosti.  
A nove rane, nova kri  
in hujši ramam tovor  
tej prošnji je odgovor.

Besneči psi mu pot nazaj  
grizoč kažó v nevaren kraj,  
odkoder več izhoda ni,  
in kamor solnce ne blišči;  
in to so, čuj! široki  
prekopi in globoki.

In prošenj sto in kletev sto  
obupnih src kipi v nebo.  
Rešitve od nikoder ni.  
„Uzemi vrag tlačane ti!“  
posmeh le odgovarja  
ošabnega glavarja.

Tlačanov rod, oj rod sirot,  
odpravlja se na božjo pot  
pri Bogu prosit milosti,  
pri dobri Božji materi,  
V Crngrob hiti marljivo  
tam molit zaupljivo.

Iz mesta se in iz vasi  
le ena prošnja skup glasi:  
„Otmí nas rev, otmi nadlog;  
dobrotna Mati, večni Bog!  
Odvzemi osbrbnika,  
odreši nas krvnika!“

Vijó se trume črez polje.  
Vsi sklenjene drže roké,  
hité moleč tje v božji hram,  
odkjer deli se milost nam.  
In s skupnimi prošnjami  
vsi molijo s solzami.

Ko pride v grad novica ta,  
glavar togote drgeta.  
Na mah si zbere hlapce vse  
in skliče skupaj svoje pse  
iz grada se drvijo,  
za revami podijo.



Po nebu privrši oblak,  
teman ko noč postane zrak.  
Krvavi bliski švigajo,  
goreče srele vžigajo.  
Glasno ječé nebesa,  
da drob se zemlje stresa.

Pred mestom znan je most visok,  
pod njim šumeče vode tok.  
„Kar prejme vase voda ta,  
ničesar več nazaj ne da.“  
To ljudska govorica  
in splošna je resnica.

Drvi glavar najprvi, glej!  
Kolneč hiti iz mestnih mej.  
Na most mu noče iti konj,  
raztepa bič po njem zastonj.  
Pomorejo ostroge,  
da iskre so mu noge.

In konj zaskoči, — obstoji,  
nevidne ga drže moči.  
Se vstavlja, hrka, vspenja v zrak,  
raz konja pada jezdec vznak,  
leti v valov globino  
raz mosta višočino.

In bliskov žar in strele vdar  
za luč in zvon ima glavar.  
Na dnu valov je grob njegov,  
in tlake prost je rob, okov.  
Goreča je molitev  
dosegla vsem rešitev.

Spomin pa nanj še zdaj živi,  
ker duh njegov plaši ljudi.  
Ob uri pozni slednjo noč  
ihtech kriči do daljnjih koč:  
„Ne žuli kruta tlaka  
več kmeta siromaka!“

In zgodbo to rad vsaki čas  
razlaga ded ti sivolas,  
v Crngrob če greš na božjo pot  
nebeških prosit si dobrot.  
„Tu božja mati zdravi“,  
radostnih solz pristavi.

Da je v tej baladi mnogo napák v obliki,  
to vidite pač bolje sedaj v tisku, kakor ste  
videli v rokopisu. Posebno rime so nedo-  
statne, in mera tudi tu in tam šepa. Nikar  
ne tlačite besed istega pomena kakor: *dviga*  
*se — povzdiga se, rodno — plodno, upov*  
*— nad, glasno ječé* itd., nikar ne vežite  
izrazov brez pomena, kakor: *Kedor doma*  
*ne čaka, ta pomni, kaj je tlaka*. (Česa naj  
vendar čaka doma? Ako čaka vedno samo  
povelja, kdaj pa naj gre na delo?) Zlasti naj  
ne bo nič tako strahovito, da bi bilo smešno:  
*Glasno ječé nebesa, Da drob se zemlje*  
*stresa*. — Bodi dovolj! Škoda, da ste tako  
lepo in zanimivo snov deli v tako okorno,  
tudi slabo obliko! Vsekako morate ali pu-  
stiti pesništvo, ali pa ubrati boljše strune.

Gčna *Mira*. Čim manj prisiljeno privre  
na dan pesem, tem boljša je. Primerjajmo  
dve pesmici:

#### Pesem.

Kedaj pač slavec lepše poje:  
Tedaj mar, kadar mu družica  
na veji ljubljena je ptica,  
in ljubav zлива v glase svoje?  
Mar ni še-le uprav tamnica,  
ki v njej rodi se žalostnica,  
ki pa človeku v srce sega,  
kar nehoté mu v dušo lega?...  
Najlepša pesem pač glasi se,  
ki solza skrita v njej žari se!...

#### Vir pozabljivosti.

Da bi le en požir mi bil dovoljen  
iz vira pozabljivosti,  
kako željno bi pač nagnila kupo,  
vtopiti v njej pretekla dni...  
Nakrat zabiti vso prebito bol —  
to vredno bilo bi življenja pol!

A zabiti ob tem i svetle hipe,  
veselih uric redki čar  
in se ob času dušne borbe ljute  
naslajati ob njih nikdar...?  
Ležala kupa strta bi na tleh —,  
dočim igral bi mi na ustnih smeh.

Marsikaj je trdo tukaj in trdo tamkaj:  
vendar je „Vir pozabljivosti“ bolj preprosto,  
bolj naravno označen, kakor kruta „tamnica  
slavčeva, v kateri se rodi žalostnica“. Čeprav  
Vam treba še marsičesa, a to vidimo, da  
napredujete.

Gosp. *I. Iže*. Da bi vsaj vedeli, kdo ste!  
Pa nič in nič. Zato naj natisnemo jedno iz-  
med Vaših pesmic brez komentarja.

#### Sloveni.

„Urá za vero, dom, cesarja!“  
kričé smo šli v krvavi boj.  
Da vzhaja domu lepša zarja,  
smo darovali život svoj.

Junaško za prestol borili  
smo Habsburžanom vedno se;  
katoljški veri ščit smo bili,  
branili zemljo Avstrije.

Oblasti kruti Mohamedov  
izvili bratov smo nebroj;  
drag kamen pa v zavist sosedov  
na grb pripel je junaški voj.

S ponosom gledamo Sloveni  
okrog kot hraber, zvest naród;  
ne sramoti nas čin nobeni,  
Avstrijci bili smo povsod!